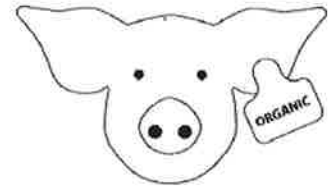

Grisar för ekologisk produktion

Sammanfattning av avhandlingen "Pigs for Organic Production - Studies of Sow Behaviour, Piglet-production and GxE interactions for Performance"

Anna Wallenbeck, Institutionen för Husdjursgenetik, Sveriges Lantbruksuniversitet
Anna.Wallenbeck@hgen.slu.se

Intresset för ekologisk produktion har under de senaste åren ökat hos såväl konsumenter och politiker som lantbrukare. Ekologisk produktion strävar mot en uthållig, säker och miljövänlig matproduktion. Dessutom är god djurvälstånd och goda arbetsförhållanden viktiga mål. Grisarnas miljö skiljer sig delvis mellan ekologisk och konventionell produktion. De grisar som används i ekologisk produktion är i de flesta fall av samma avelsmaterial som de som används i konventionell produktion. Dessa djur är avlade för hög produktion i konventionella produktionsmiljöer. Passar sådana grisar i ekologisk produktion?

Utvecklingen av produktionssystem och avelsstrategier i enlighet med principerna för ekologisk produktion kräver ökad kunskap om hur grisar fungerar i ekologiska produktionssystem.

*Passar konventionella grisar i ekologisk produktion?
Foto: Linda Engblom*

Kommersiella besättningar och försöksbesättning

Vi studerade suggors beteende och smågrisproduktion i kommersiella ekologiska och konventionella smågrisbesättningar samt i SLU:s försöksbesättning på Funbo-Lövsta. Djurskötarna i tre ekologiska och tre konventionella smågrisbesättningar samlade information om totalt 144 suggor och deras tre första kullar. I försöksbesättningen studerade vi 40 suggor och deras fyra första kullar när suggorna hölls i en ekologisk utomhusmiljö under vår och sommar och i en ekologisk inomhusmiljö under höst och vinter. Suggorna i de ekologiska smågrisbesättningarna och suggorna i försöksbesättningen grisade i individuella grisningsboxar eller i individuella grisningshyddor. Från två veckor efter grisning fram till

avvänjning hölls suggor och smågrisar i familjegrupper i storboxar inomhus eller i hagar med hyddor utomhus i de ekologiska besättningarna och i försöksbesättningen. I de konventionella smågrisbesättningarna hölls suggor och smågrisar i individuella grisningsboxar från grisning till avvänjning. Skötarna i de kommersiella smågrisbesättningarna registrerade kullstorlek, smågrisdödlighet och smågrismvikt samt bedömde suggornas hull och deras beteende under digivningsperioden. I försöksbesättningen samlade vi in samma information om suggan och kullen som i de kommersiella besättningarna, men mer detaljerat och suggornas beteende filmades under grisning och under dag 4 efter grisningen. Dessutom gjordes direktobservationer av suggans digivningsbeteende i familjegrupperna under den senare delen av digivningsperioden.

Beteende, produktion och gener

Resultaten visar att suggorna utförde mer bobyggnadsbeteende och påbörjade bobyggnadsaktiviteten tidigare när de grisade ute i hydda jämfört med när de grisade inne i box. Grisningen gick snabbare och förekomsten av dödfödda smågrisar var lägre när suggorna grisade ute i hydda jämfört med inne i box. När flera suggor och deras smågrisar hölls i grupp under digivningsperioden var suggornas och smågrisarnas avvänjningsprocess redan långt gånge när skötaren separerade suggorna från smågrisarna ungefär 7 veckor efter grisning. Vårt resultat visar att avvänjningsprocessen påskyndas av lägre hullstatus och större antal diande smågrisar.

Mer bobyggnadsbeteende när suggor grisade ute i hydda jämfört med när de grisade inne i box. Foto: Kjell Andersson

Vi fann att smågrisdödligheten var högre i de ekologiska jämfört med de konventionella besättningarna. Brunst under digivningsperioden (dibrunst) förekom i ekologiska men inte i konventionella besättningar. Suggor som visade dibrunst var fetare vid avvänjning än de suggor som inte visade dibrunst.

Skötarna i både de ekologiska och de konventionella besättningarna ansåg att bra suggor karakteriseras av bra digivningsbeteende och att de avvänjer stora

och tunga kullar med låg smågrisdödlighet. Det visar att samma modersegenskaper är viktiga i båda produktionssystemen. Vi fann genotyp-miljösamspel för slaktgrisens tillväxt och köttighet i ekologisk och konventionell produktionsmiljö. Det innebär att dessa egenskaper delvis styrs av olika gener i de här två produktionsmiljöerna. Samspelet var dock svagt, vilket betyder att man kan använda det konventionella djurmaterialet även i den ekologiska produktionsmiljön, vad gäller egenskaperna tillväxt och köttighet.

Rekommendationer till ekologiska grisproducenter

- Förekomsten av brunst under digivningsperioden kan reduceras genom att undvika att suggorna blir för feta, t.ex. genom restriktiv utfodring av suggorna.
- Arbeta för låg smågrisdödlighet både tidigt (box/hydd) och sent (gruppbox/hage) under digivningsperioden i den fortsatta utvecklingen av inhysningssystem och skötselrutiner.
- Välj suggor med goda modersegenskaper under hela digivningsperioden (både i grisionsbox/hydd) och i gruppbox/hage) som mödrar till rekryteringsgyltorna.
- Välj fäder till rekryteringsgyltorna med avelsvärden för specifika egenskaper som kompletterar mödrarnas förmågor.
- Välj fäder till slaktgrisarna baserat på deras avelsvärden för specifika egenskaper som är viktiga i din besättning, t.ex. högt avelsvärde för friska ben och leder.